

SALESIÁN KOADJUTOR

Povolání „řeholníka laika“ ve službě salesiánského poslání.

(Dokument 21. generální kapituly Salesiánské společnosti)

Il Salesiano Coadiutore. Una vocazione di „religio laico“ a servizio della missione salesiana. – Documenti Capitolari. Capitolo Generale 21 della Società Salesiana. Editrice SDB, Roma 1978: Documento 2, n. 166 – 211, p. 137 – 162.

Obsah

Úvod	3
1. Salesián koadjutor v salesiánském společenství	5
1. 1. Základní rysy identity povolání salesiána koadjutora	5
1. 1. 1. Úplné a významné salesiánské povolání	5
1. 1. 2. Povolání naroubované na povolání ke křesťanství	6
1. 1. 3. Ve službě salesiánského poslání	6
1. 1. 4. Povolání prožívané a uskutečňované ve společenství	6
1. 1. 5. Povolání potvrzené slibem evangelních rad	7
1. 1. 6. Povolání vyznačující se laickým rázem	7
1. 2. Apoštolátní činnost salesiána koadjutora	9
1. 3. Některé rysy duchovního života salesiána koadjutora	11
1. 4. Účast na životě a řízení kongregace	13
1. 5. Podstatná vzájemná závislost salesiána koadjutora a salesiána kněze	14
2. Salesiánská kongregace a salesián koadjutor	16
3. Služba salesiánského představeného a salesián koadjutor	17
3. 1. Problematika	17
3. 2. Úvaha a rozhodnutí zvláštní generální kapituly	17
3. 3. Světový sjezd salesiánů koadjutorů a inspektoriální kapituly r. 1977	18
3. 4. Dvacátá první generální kapitula	19
4. Praktické pokyny	20
5. Poznámky	21
5. 1. Vysvětlivky zkratek	21
5. 2. Vlastní poznámky	22

Úvod

166 Velké srdce Dona Boska chtělo zachránit celý svět. Proto stále hledal spolupracovníky, kteří by mu pomohli uskutečňovat jeho apoštolátní sen. Napřed to byli jeho chovanci, pak přišli kněží, klerici a laici. Někteří z nich se stali jeho salesiány – „kněžími, kleriky a laiky“, jak o nich mluví první rukopisný náčrt jeho Stanov (1858 – 1860) (1).

Salesiánům koadjutorům Don Bosco naznačil specifickou cestu svatosti při vykonávání nejrůznějších služeb pro společenství, jako jsou např. správa a vedení zvláštních zodpovědných úkolů, vychovatelské a apoštolátní úkoly, evangelizační činnosti v misiích a celá paleta dalších činností. Spatřoval nutnost a obohacující prospěšnost jejich přítomnosti v kongregaci v tom, že mohli mít účast na apoštolátní činnosti společenství v oborech vhodnějších pro laika než pro kněze a že mohli nést křesťanské svědectví a rozvíjet evangelizační dílo tam, kam kněz jít buď vůbec nemůže nebo to není vhodné (2).

Toto první století historie naší kongregace dosvědčuje postupně, i když ne vždycky snadné uskutečňování Don Boskova ideálu ve formách stále bohatějších, rozmanitějších a hlubších.

167 Naše 19. generální kapitula (1965) pozorně sledovala nové citění a nové požadavky církve projevené při koncilu a mezi jinými věnovala pozornost prostudování profilu salesiána koadjutora a podtrhla jeho skutečnou jedinečnost i souhrn jeho význačných vlastností. Prohlásila, že salesián koadjutor „patří k podstatě salesiánské společnosti a že bez něho by nebyla již tou společností, jakou ji chtěl Don Bosco mít“ (3). Kapitula podpořila širší zapojení koadjutora do života kongregace (4), zamýšlela se nad jeho úplnější formací (5) a „pověřila kompetentní orgány, aby dále studovaly vskutku jedinečný ráz salesiánského koadjutora po stránce právní, duchovní, historické a apoštolátní s cílem vypracovat nauku a spiritualitu spolubratra laika“ (6).

168 Zvláštní generální kapitula (1971), svolaná k tomu, aby definovala novým způsobem celkovou totožnost kongregace, pojednala o salesiánu koadjutorovi v rámci salesiánského poslání uskutečňovaného v řeholním společenství. Tam, kde hovořila o spoluzodpovědnosti za naše poslání, zdůraznila vzájemné doplňování různých úkolů, nutnost bratrské soudržnosti a spoluzodpovědnosti všech členů v zájmu dosažení salesiánských pastoračních cílů. Vykreslila proto profil salesiána koadjutora, jeho Boží a originální povolání, jeho účast na všech salesiánských výchovných a pastoračních formách práce, pokud nejsou vázány na kněžskou službu, jeho pro zdárný výsledek společné práce nezastupitelnou a nenahraditelnou roli (7).

Na závěr podala několik praktických pokynů; mezi nimi čteme toto tvrzení: „Ovšem nejdůležitější a nejzávažnější úkol, který je nutno splnit, je vytvořit v celé kongregaci mínění a mentalitu příznivou pro salesiána koadjutora“ (8). Za tím účelem vyhlásila pořádání inspektoriálních, oblastních sjezdů a nakonec sjezdu světového (9).

169 Světový sjezd salesiánů koadjutorů, který se konal v Římě ve dnech 31. srpna až 7. září 1975, projednal tato témata: Postava salesiána koadjutora pro stránce historické, teologické a právní; jeho apoštolátní činnost; jeho formace; seznámení hochů dnešní společnosti s laickým řeholním povoláním.

Z tohoto sjezdu spolu se značným přínosem naukovým vyvstaly též zřejmé problémy (10). Jimi se zabývaly četné inspektoriální kapituly v roce následujícím, svolané za účelem přípravy 21. generální kapituly. Ty žádaly, aby tato generální kapitula organicky shrnula studijní materiál o této věci z posledních let ve snaze odpovědět na dosud otevřené problémy (11).

Snad nynější krize povolání, která více postihla koadjutory než kněze, a obtíže soužití a spolupráce, které se v některých komunitách vyskytly, mají svůj původ také v nedostatečném poznání a následkem toho i v nedocenění postavy salesiána koadjutora. „Na rozdíl od krize kněze, která je zaviněna vyprázdňením a deformací jeho duchovního profilu, podstata krize koadjutorů je v neznalosti toho, čím koadjutor je, nebo také můžeme říci, že spočívá v nedokonalé, zkomolené nebo dokonce falešné představě. Na tuto nevědomost si bohužel často musíme naříkat u salesiánů kněží a ... někdy dokonce u samotných spolubratří koadjutorů“ (12).

170 Naše 21. generální kapitula chce především zdůraznit plnou platnost tohoto laického řeholního povolání ve všech projevech, jak to chtěl Don Bosco i jak to žádá salesiánské poslání dnes.

Za druhé by ráda alespoň částečně odpověděla na očekávání kongregace novým zvážením postavy salesiána koadjutora v rámci závěrů zvláštní generální kapituly a ve světle nauky 2. vatikánského sněmu. Toto zkoumání neřeší otázku vyčerpávajícím způsobem, jen pokračuje v bádání a vybízí k dalšímu prohlubování ve smyslu linie, otevřené koncilem na úseku teologie řeholního života vůbec a řeholního života laického zvlášť.

Naše práce zapadá tak do tématické linie, která byla stanovena pro 21. generální kapitulu: „Být svědky a hlasateli evangelia.“ Salesián koadjutor je ovšem neoddělitelnou složkou salesiánského společenství – (to má evangelium přijímat i evangelium hlásat) – a proto je povolán k tomu, aby byl stále a všude opravdovým svědkem a věrným hlasatelem evangelia.

1. Salesián koadjutor v salesiánském společenství

171 Don Bosco neužíval při své záchranné práci mezi mládeží jen nahodilých jednotlivých pomocníků, ale z vnuknutí Ducha svatého shromáždil ty nejvěrnější a nejoddanější v kongregaci. Nejsou tedy nositeli jeho ideálů jednotlivci, ale jeho komunity „tvoření kněžími a laiky“, kteří se navzájem bratrsky doplňují (13). Proto jen v komunitě vyznačující se bratrstvím a apoštolátem lze přiměřeně poznávat a hodnotit pravý rozměr každého salesiána.

Chceme-li tedy pojednávat o povolání salesiána koadjutora, musíme nutně vycházet z toho, že je členem salesiánského společenství, a to musíme mít na paměti během celého pojednávání. Ve společenství žije, rozvíjí a doplňuje své povolání; v něm projevuje sobě i ostatním svou pravou totožnost.

1. 1. Základní rysy identity povolání salesiána koadjutora

172 Na první pohled je vcelku jasné, že salesián koadjutor není „duchovní“ (14), a ani pouze „laik“ (15). Je pokřtěný člověk, od Boha povoláný, aby se mu dal úplně v Kristu a aby mu sloužil jako „řeholník laik“ v salesiánské kongregaci. V ní a ve spojení se salesiánem knězem naplňuje v duchu Dona Boska zvláštní poslání, a to ucelenou křesťanskou výchovu hochů, zvláště nejchudších (16). Nyní bude vhodné důkladněji zvážit některé prvky.

1. 1. 1. Úplné a významné salesiánské povolání

173 Stanovy říkají: „Křesťan, který vstupuje do Společnosti jako koadjutor, odpovídá na zvláštní Boží volání: prožívat laické řeholní zasvěcení ve službě salesiánského poslání“ (17).

Toto povolání je skutečnost:

– **Konkrétní.** Bůh volá, ne aby byl nějakým obecným salesiánem, ale dává mu pochopit, někdy postupně, že je volán, aby uskutečňoval Don Boskův projekt jako řeholník laik.

– **Samo o sobě úplně.** V lůně kongregace neexistují dva různé stupně, proto salesián koadjutor má účast na všech prvních, které vytvářejí salesiánské povolání, jako je poslání k mládeži, bratrská a apoštolátní pospolitost, řeholní zasvěcení, salesiánský duch (18). Z toho vyplývá, že má účast na poslání z vlastního práva a ne z přizvání od druhých.

– **Jedinečné.** Salesián koadjutor je „geniální výtvar velké lásky Dona Boska, který byl k tomu inspirován Pannou Marií Pomocnicí“ (Don Rinaldi) – (20). Je to povolání, vzhledem k jiným, příznačné: uvnitř církve, protože je ve prospěch salesiánského poslání; uvnitř salesiánské rodiny, poněvadž je prožívá

jako řeholník laik ve společenství a s vlastními příznačnými vlastnostmi, které jsou odkazem zakladatele.

– **Významné.** Týká se všech rozměrů života a dává možnost plně rozvinout vlastní osobnost.

1. 1. 2. Povolání naroubované na povolání ke křesťanství

174 Povolání salesiána koadjutora je rozvinutím zasvěcení, vyplývajícího ze svátosti křtu a biřmování, jímž plně prožívá křesťanské hodnoty Božího lidu. Posvěcen a vyslán od Boha Otce pro spásu světa, má účast na poslání a činnosti Krista – proroka, kněze a pastýře – a tak se zapojuje do vlastního poslání církve: hlásat evangelium a vydávat o něm svědectví.

Ve svém povolání salesiánského laického řeholníka salesián koadjutor upevňuje význam základních křesťanských postojů, jako je př. vědomí společné důstojnosti synů Božích a bratří Ježíše Krista, přesvědčení o společné zodpovědnosti za budování jeho tajemného těla a vědomí společného povolání ke svatosti; evangelní svoboda; dary Ducha svatého; živý smysl příslušnosti k místní církvi, jíž předsedá biskup; obnovená přítomnost v lidské společnosti a konečně křesťanská solidárnost, zejména s chudými, vnímavost a otevřenost pro „znamení doby“, činnorodá pozornost ke konkrétním potřebám (21).

1. 1. 3. Ve službě salesiánského poslání

175 Don Bosco měl za to, že k plnému realizování jeho poslání – to je k lidskému a křesťanskému povznesení chudých a opuštěných hochů – je zapotřebí pomoci řeholních laiků.

Povolání činí každého salesiána koadjutora účastným na poslání, které je svěřeno salesiánskému společenství, a spoluzodpovědným za jeho uskutečňování. Každý salesián koadjutor „má přidělenou část salesiánského poslání a má ji splnit **jako člen** a tudíž v těsném spojení se svými spolubratry“. Proto každá jeho „služba ve společenství, i když to není přímý apoštolát, je účastí na zmíněném poslání a je službou i svědectvím, které má církevní rozměr“ (22).

1. 1. 4. Povolání prožívané a uskutečňované ve společenství

176 Don Boskův apoštolátní projekt je povahy společenské. Proto salesián koadjutor dostává od Boha salesiánské povolání vzhledem k jeho vstupu do společenství a prožívá je v něm s vědomím své společné důstojnosti bratra, jak to chtěl Don Bosco a jak to nesčíslněkrát zdůraznila salesiánská tradice (23). Víra a láska jsou základem tohoto salesiánského bratrství, jehož charakteristickou známkou je rodinný duch. Tento duch zase vytváří ve společenství ono „ovzduší opěťované lásky, spočívající podstatně na vzájemné

úctě a důvěře, a vede k bratrské vzájemnosti i činnorodé účasti na dobru mezi spolubratry“ (24).

Účastní se společně modlitby, poslouchání božího slova, eucharistie a svátosti smíření.

Má spoluzodpovědnou účast na plánování, uskutečňování i prověřování společného apoštolátního podnikání.

Zde dostává stále nové podněty k věrnosti svému zvláštnímu povolání a stává se spolu se svými spolubratry znamením nového definitivního bratrství založeného Kristem.

1. 1. 5. Povolání potvrzené slibem evangelních rad

177 Salesián koadjutor si je vědom, že úkol osobního posvěcování a svěřené poslání přesahuje lidské síly. Ví ovšem, že Pán, když ho povolal, uschopní ho k tomu zvláštním zasvěcením, které obsáhne celý jeho život i jeho činnost. Pod vedením Ducha svatého salesián koadjutor odpovídá na volání Boha tím, že mu nabízí pro spásu jinochů celou svou existenci a všechnou svou činnost.

Toto své úsilí vyjadřuje řeholními sliby; jimiž dosvědčuje svůj životní styl Kristova učedníka a hlásá nový život i budoucí vzkříšení. Veřejný slib evangelních rad je podstatným prvkem jeho salesiánského bytí (25).

Mimo to salesián koadjutor v řeholním zasvěcení projevuje svůj hluboký vztah k salesiánskému poslání a společnému životu. V slibech nalézá záruku opravdovosti a nadpřirozené účinnosti svého poslání, zdroj bratrství a pastorační lásky, nadšení a apoštolátního elánu. Sliby ho také činí zcela pohotovým ve službě pro druhé a zavazují ho, aby prožíval plně evangelium, o kterém má vydávat svědectví a které má hlásat hochům (26).

1. 1. 6. Povolání vyznačující se laickým rázem

178 Laický rozměr je konkrétní formou života a činností salesiána koadjutora jako salesiánského řeholníka. Je jeho zvláštním rysem, význačnou a základní hodnotou jeho identity. To, že není knězem, se nesmí chápat jako něco negativního, ani nelze redukovat jeho laický stav na pouhou službu nebo funkci. Naopak, je to souhrn hodnot, které charakterizují křesťana laika na úrovni salesiánského řeholního zasvěcení.

Zvláštní generální kapitula tento laický ráz vykresluje takto: „Prožívá s vlastnostmi příznačnými pro řeholní život své povolání laika, který usiluje o Boží království tím, že se zabývá časnými věcmi a pořádá je podle Boha. Vykonává křestní kněžství, svou funkci bohopocty jako Boží tlumočnick a svědek, i svou službu královskou tak, že se skutečně podílí na životě a poslání Krista v církvi. Realizuje své poslání evangelizační a mimo rámec svátostí posvěcující s intenzitou, která pochází z jeho zvláštního zasvěcení a z „pově-

ření“ církve, nikoli za svou osobu jako prostý laik. Rozvíjí svou činnost lásky s větším zaujetím uvnitř kongregace, která se věnuje celistvé výchově hochů, zvláště nemajetných. Konečně jako řeholník křesťansky ovlivňuje časný řád tím, že se sám zřekl světských výhod a koná velmi účinný apoštolát výchovou hochů k tomu, aby vnášeli křesťanského ducha do práce a ostatních lidských hodnot“ (27).

Laická dimenze prostupuje celý život salesiána koadjutora: jeho salesiánské poslání, jeho společný život, jeho apoštolátní činnost, jeho řeholní zasvěcení, modlitbu i duchovní život. To vše prožívá jako řeholník laik. Tak se celé jeho bytí proměňuje v konkrétní salesiánské svědectví jak vůči salesiánským kněžím, tak vůči těm, k nimž se salesiáni obracejí, tak vůbec vůči všem skupinám salesiánské rodiny. To dodává také salesiánskému společenství jeho vlastní tvářnost, jak si to přál Don Bosco. Vždyť společenství obohacené o laický rozměr je schopné představit se světu po stránce apoštolátní působivěji (28).

179 Řeholním zasvěcením se salesián koadjutor liší od světských kněží a světských laiků. Jako řeholník **salesián** se odlišuje od zasvěcených v jiných řeholních společnostech nebo ve světských institutech i od skupin salesiánské rodiny. Jako salesián laik se odlišuje od salesiána kněze. Zde nejde o nějakou třídní rozdílnost, ale o charismatickou odlišnost; ta se nesmí rozplynout v nějaké salesiánské obecnosti přehlížející konkrétní rozdíly, ani se nesmí oddělit od vzájemné závislosti ke kněžství, protože v naší kongregaci „salesián koadjutor projevuje svůj laický ráz v těsném sjednocujícím vztahu ke kněžství salesiána kněze“ (29). První nebezpečí hrozí, když se zdůrazňují prvky společné pro salesiána koadjutora i salesiána kněze a tvrdí se pouze, že „všichni jsme salesiáni“; to by znamenalo, že kněžský i laický stav považujeme za nahodilý a druhořadý prvek. Když se naopak uvažuje o salesiánu koadjutorovi a salesiánu knězi odděleně bez ohledu na jejich vzájemnou spojitost, která je bytostně slučuje, vyvstává tu nebezpečí, že upadneme do individualistického pojetí a co by bylo ještě horší, do nějakého třídního pojetí salesiánského života.

Tato charismatická rozdílnost vyžaduje, aby se při základní formaci salesiánů koadjutorů správně vyzvedly zvláštní prvky jejich identity (30). Také pastorační péče o povolání musí salesiánské povolání představovat v jeho dvou složkách, laické a kněžské (31).

180 Musíme přiznat, že studium identity salesiána koadjutora naráží ještě dnes na zvláštní těžkosti proto, že vůbec nejsou dostatečně prohloubena témata laického stavu a laické složky (křesťanský laický stav v církvi a v jednotlivých křesťanských společenstvích – laická složka a řeholní život – charismata a autorita řeholního života se zřetelem k laické složce). Dále

prohlubovat význam laické složky v životě a činnosti salesiánského společenství vůbec a salesiánského koadjutora zvlášť tím, že se vyjádří jejich bohatství, možnosti a konkrétní požadavky, je podnětným úkolem pro všechny spolubratry na příští roky. Tento úkol musí být splněn rozpravou, která by měla být salesiánská a zároveň aby přihlížela, jak se v tomto směru vyvíjí teologie.

1. 2. Apoštolátní činnost salesiána koadjutora

181 Salesián koadjutor má na základě svátosti křtu a biřmování i svého zasvěcení účast na salesiánském poslání v církvi. V důsledku toho má jako člen vychovatel a hlasatel evangelia salesiánského společenství povinnost a právo vykonávat Božím jménem činnost apoštolátní i činnost časný řád posvěcující a obrozující.

Z toho, že má jako řeholník laik účast na našem společenství svěřeném poslání, vyplývá jemu vlastní laický způsob poskytování služeb pro lidský a křesťanský rozvoj, jimiž se plní salesiánské poslání.

Tento způsob se uskutečňuje vykonáváním typicky laických funkcí a služeb ve prospěch salesiánského poslání; plněním nejrozmanitějších úkolů uvnitř apoštolátního společenství, na jehož poslání se podílí; plněním všech výchovných, pastoračních a misionářských úkolů, pokud nejsou vázány na kněžskou službu, do nichž vnáší své svědectví vychovatele k víře (32).

182 Všechny činnosti salesiána koadjutora, ať jsou katechetické, misionářské, evangelizační nebo výchovné, kulturní, administrativní, úřednické nebo domácí, mají výchovně pastorační význam a hodnotu uvnitř salesiánského apoštolátního společenství, vytvářejí pravé svědectví povahy společenské, jsou navzájem pevně skloubeny a všechny dohromady směřují ke Kristu (33).

V tomto ohledu se zdůrazňuje, též jako odpověď na žádosti mnoha inspektoriálních kapitul, nutnost potvrdit a jasně vyjádřit apoštolátní dimenzi práce a výchovné činnosti salesiána koadjutora, a nebrat přitom zřetel pouze k jeho profesionální činnosti.

Kde je to možné, tam bude vhodné rozšířit úkoly salesiána koadjutora tak, aby se jevil především jako vychovatele ve víře. To mu usnadní, aby mohl ve své činnosti stále hlouběji spojovat lidský pokrok a křesťanskou formaci. Také ho to otevře ke stále větší snaze o formaci a o spolupráci pro stále působivější salesiánskou službu mládeži (35).

Naše 21. generální kapitula přijímá výzvu Pavla VI.: „Také laici se mohou cítit povoláni a být povoláni ke spolupráci s jejich pastýři ve službě církevnímu společenství, pro jeho vzrůst a rozvoj. Mohou vykonávat nejrůznější

služby podle milosti a podle chrismat, která jim Bůh uděluje“ (36). Kapitula si přeje, aby také dobře připravení koadjutoři měli možnost jako řeholníci konat ve prospěch evangelizační činnosti salesiánského společenství „služby, které nevyžadují svěcení“ (37).

Salesián koadjutor může tedy mít účast na všech salesiánských výchovných a pastoračních úkolech, které nejsou vázány přímo na kněžskou službu (38). To znamená, že v salesiánském společenství mimo služby striktně kněžské nebo laické neexistuje pole působnosti vyhrazené výlučně jen kněžím nebo jen koadjutorům. Osobitý přínos tu spočívá spíše v tom, že se různé úkoly nebo povinnosti salesiánské služby realizují buď v laickém nebo kněžském stylu, duchu a rozměru. Tím vzrůstá bohatství a účinnost společného poslání.

183 Máme-li však na mysli povahu určitých činností a společensko-kulturní prostředí, v němž se tyto činnosti vykonávají, může z toho vyplynout, že některé z nich jsou příznačnější pro identitu salesiána koadjutora. Tak, přihlédneme-li k důležitosti a vlivu, který má u mnohých národů tak zvaný „svět práce“, je jasné, že se činnosti, týkající se úseku práce, jeví nikoli jako jediné, ale zajisté jako jedny z nejdůležitějších pro apoštolátní působnost salesiána koadjutora v oněch zemích (39).

Už Don Bosco, s vnímavostí pro svou dobu, zdůraznil, že jedním z charakteristických úkolů salesiána koadjutora má být křesťansky prodchnut svět práce. Vážil si jeho některých stále aktuálních hodnot, jako je např. asketický postoj a přísná sebekázeň koadjutora; jeho svědectví a apologetická působivost jako pracujícího řeholníka pro veřejné mínění, které je právě vzhledem k práci velmi citlivé.

Dnes se však práce neredukuje jen na to. Je zde nový široký jev vzájemné závislosti mezi různými společenskými kategoriemi, určují se povahové rysy sociálních seskupení, vznikají nové modely kulturní povahy, tvoří se nový člověk. Práce je mocným faktorem v rozvoji lidské osobnosti. Proto když mluvíme o „světě práce“, nemáme na mysli jen její materiální stránku, ale bereme práci jako kulturní a společenskou skutečnost.

184 Různá přítomnost salesiána koadjutora na tomto poli bude mít význam pod dvěma podmínkami:

- Nesmí nikdy zapomenout, že je vždy a všude salesiánským vychovatelem, jehož cílem je zapojit všechny různé jevy této společenské skutečnosti do služeb osoby, která má stoupat stále výš a která právě ve víře má najít cestu k plnému sebeuskutečnění.

- Musí zůstat věrný svému povolání „řeholníka, salesiána a laika“. To nese s sebou řadu povinností:

Dovést rozpoznat, co dobrého je ve světě práce (ideál společnosti a člověka, který je cele osobou, má smysl pro kolektiv a dovede být solidární s ostatními), ale také dovést říci, co je zde nebezpečné (materialistické pojetí života, uzavřenost vůči duchovním hodnotám, sobectví, závist, nevrzlivost, pokušení k násilnictví).

Dovést hájit a propagovat tyto hodnoty. Jako řeholník cele orientovaný ke Kristu, který je základ a vrchol týchž lidských hodnot, jistě snáze rozpozná nebezpečí jim hrozící a bude druhým pomáhat je překonat.

Vydávat svědectví svou nezištností a láskou, která se ustavičně rozděluje, hlubokou a všeobecnou vzájemností, která by zvrátila každou formu egoismu, vykořisťování a hledání vlastního prospěchu.

Zjevovat Boží království, které už na zemi začalo a je přítomno v dějinách, a právě tímto osobitým způsobem prorocky oznamovat Království budoucnosti.

185 Odborná škola, mládežnické středisko pracujících, různá hnutí mladých křesťanských dělníků, to jsou stále ještě účinné formy výchovné činnosti salesiána koadjutora.

Konečně salesián koadjutor je zvláště určen k tomu, aby povzbuzoval spolupracovníky a bývalé chovance z řad dělníků v jejich lidské a křesťanské formaci a v jejich apoštolátní činnosti (41).

1. 3. Některé rysy duchovního života salesiána koadjutora

186 Duchovním životem zde rozumíme konkrétní formu chápání, zkoušení, zrání a prožívání křesťanské a salesiánské svatosti. Salesián koadjutor je povolán k tomu, aby v salesiánském společenství prožíval a projevoval zkušenost víry a církve podle svého specifického povolání, kterého se mu dostalo. I to patří k identitě jeho povolání.

Salesiánská spiritualita neexistuje abstraktně, ale je osobně konkrétně prožívána laiky, řeholníky, kněžími. Salesián koadjutor ji prožívá jako řeholní laik, aby duchovně podporoval apoštolát laického typu (42).

187 V souladu s nosnými liniemi salesiánské spirituality salesián koadjutor navázal životní spojení s Kristem, přilnul ke Kristu, Otcovu vyslanci, který neustále všechny volá ke spáse. Ví, že má účast na přednostní lásce Krista k chudým chlapcům. Je si vědom toho, že je Božím pomocníkem a sice pokorným, ale i nutným a účinným nástrojem v jeho ruce. Má v sobě zakotvený živý smysl přináležetosti k církvi a k salesiánskému společenství. Ve svém životě a činnosti se stále odvolává na osobu, styl a ducha Dona Boska, jako na svého zakladatele a vzor. Ví také, že tyto postoje pramení z Ducha

svatého, kterého přijal při křtu a biřmování. Stále v sobě živí své zvláštní povolání a usměřňuje je ke slávě Otce a k spáse strádající mládeže.

Každá duchovní zkušenost má zajisté povahu hluboce osobní a proto nikoli snadno sdělitelnou. Přesto by však k tomuto účelu znamenitě posloužil soubor svědectví salesiánů koadjutorů, kteří vynikli intenzivním životem modlitby a spojení s Bohem, velkou láskou k práci, živým smyslem pro příslušnost ke kongregaci a hlubokým přilnutím k Donu Boskovi.

188 Zde můžeme uvést některé základní prvky duchovního života salesiána koadjutora z celého údobí salesiánské zkušenosti.

- Salesián koadjutor prožívá radostně své povolání laického salesiánského řeholníka jako hodnotu pozitivní a úplnou, významnou a podstatnou pro kongregaci. Pokládá ji za boží dar a zároveň považuje povolání za odpověď svobodnou a osobní. Je pro něho jediným smyslem života a jedinou možnou cestou ke svatosti (43).

- Žije v práci i modlitbě v bratrském svazku s kněžími. Z toho plyne, že hluboké společenství se salesiánem knězem je pro něho charakteristickou známkou jeho spirituality. To mu dodává živé církevní smýšlení, v církvi vidí rodinu, kde všichni jsou syny jednoho Otce a mají jednu a tutéž zodpovědnost, i když každý má jinou úlohu, a tak se navzájem obohacují. Má proto vědomí vlastní zodpovědnosti i originality svého nepostradatelného přínosu a zároveň cítí, že potřebuje druhého.

189 - Charakteristické vlastnosti „světa práce“ – pole častého apoštolátního působení salesiána koadjutora – (solidárnost, věčnost, přizpůsobivost, důslednost apod.) mu umožňují, aby si sám prověřil některé hodnoty salesiánského ducha, jako je smysl pro konkrétnost a naléhavost, duch iniciativy a tvořivosti, schopnosti prověřovat si vše a přizpůsobovat se (45).

- To, že je laik, a ráz jeho práce, kterou často vykonává, usnadňují salesiánu koadjutorovi „novou zvláštní blízkost“ mladým a laikům. Tato skutečnost mu umožňuje praktikovat originálním způsobem „salesiánský styl vztahů“: otevřenost a srdečnost, prostotu a jemnost v jednání i rozvíjení občanských čností doporučených laikům (46).

- Všeobecně typ práce salesiána koadjutora více přibližuje k tvořivosti, k technice a k výtvarnictví a činí ho schopným zvlášť praktikovat salesiánský optimismus. Tak koadjutor přijímá vděčně pozemské hodnoty (47), obdivuje stvoření i moc, kterou v něm Bůh svěřuje člověku, a raduje se z úspěchu lidského pokroku.

190 - Salesián koadjutor je řeholník svatě zaujatý tím, že všechny své činnosti, od těch nejnižších až po ty nejvznešenější, proměňuje v oběť Bohu k jeho slávě a pro jeho království. Tak jeho život dostává zvláštní „synovský

a kněžský rozlet: stává se bohoslužbou, zaměřenou jediné k oslavě Otce“ (48).

– Druhý vatikánský sněm tvrdí, že řeholní zasvěcení umožňuje připodobnit se „k onomu způsobu života chudého a panenského, který si zvolil Kristus Pán a který přijala i jeho panenská Matka“ (49). A Marii představuje laikům jako „dokonalý vzor pro jejich duchovní a apoštolátní život (50). Tak mariánská úcta salesiána koadjutora může být prožívána příznačným a osobním způsobem.

191 Hloubka duchovního života dostupuje nejvyššího stupně a stává se bohatstvím celé kongregace, když někdo ve šlápějích svatého Jana Boska dosáhne dokonalosti lásky v hrdinném stupni. Máme dostatečné důvody k tomu, že tento dar dostalo už mnoho salesiánů koadjutorů. Každý spolubratr může uvést nejednu koadjutorskou postavu, která tento ideál uskutečnila za nejrůznějších okolností, na různých místech, i zcela skrytě a obětovavě. Mnozí se zapsali do dějin kongregace a někteří se stali mučedníky víry nebo hrdiny lásky a jsou mezi kandidáty oslavy svatých.

Všechna tato svědectví nám poskytují další důkaz o charakteristické bohatosti v laickém salesiánském povolání.

1. 4. Účast na životě a řízení kongregace

192 Na salesiána koadjutora jako člena salesiánské společnosti se vztahuje dimenze vzájemné závislosti a spoluzodpovědnosti, která vyplývá z jeho svérázného salesiánského povolání; v něm je bratrem mezi bratry.

Celá salesiánská tradice dokazuje bohatý a různorodý přínos salesiána koadjutora pro život společenství s možnostmi přímé zodpovědnosti též v orgánech vedení na všech úrovních:

– Na místní úrovni zastává různé zodpovědné úkoly jak ve společenství řeholním tak výchovném: jako ředitel školy, mistr, technický vedoucí, ekonom,... člen rady (51).

– Na inspektoriální úrovni má účast ve všech strukturách vedení inspektorie (v poradních sborech, sekretariátech...), účastní se inspektoriální rady (52) a může být delegátem na inspektoriální kapitulu (53).

– Na světové úrovni může být člen generální kapituly (54) a také hlavní rady kongregace.

Tak salesián koadjutor odpovědně a účinně, v souladu s ostatními a organicky (56) přispívá k vedení bratrského apoštolátního společenství, a to s opravdovou autoritou podle zásady spoluúčasti, odstupňovanosti a decentralizace (57). Tuto autoritu vykonává vždy „ve jménu a podle příkladu

Krista a v duchu Dona Boska. Je to služba prokazovaná bratřím, aby se hledala a plnila vůle nebeského Otce“ (58).

193 Naše 21. generální kapitula může konstatovat, že salesiáni koadjutoři jsou účastni ve značném počtu místních rad a jsou členy asi poloviny inspektoriálních rad; naproti tomu jejich účast na inspektoriálních kapitulách r. 1977 byla spíše skrovná a přítomnost na 21. generální kapitule velmi malá. Mimochodem, jak světový sjezd salesiánů koadjutorů tak inspektoriální kapituly konané r. 1977 (60) žádaly, aby byla zajištěna a stala se účinnější jejich účast v radách a zvláště v kapitulách, jak to již bylo možné.

Když zvážíme povahu a účel inspektoriálních kapitul i generální kapituly (61), jeví se opodstatněná žádost zajistit v nich skutečnou a významnou přítomnost koadjutorům, aby kongregace nebyla ochuzena o přímý přínos salesiánské laické zkušenosti ve chvílích tak důležitých úvah, prověřování a rozhodování o jejím životě a poslání.

Nejde tu o zajištění účasti nějaké „skupiny nebo třídy spolubratří“ ani o splnění sociologického požadavku. Je to naopak charismatický požadavek, pro který snad nejsme ještě dosti vnímaví: účastí salesiánů koadjutorů na přítomnosti obou dimenzí naší kongregace – kněžské i laické.

Jestliže konstatujeme, že přítomnost laické dimenze je velmi slabá, zdá se nutné co nejvíce se vynasnažit tuto mezeru zaplnit. Dvacátáprvní generální kapitula však spíše než by vydávala další právní normy, považuje za účelnější spolehnutí se na salesiánskou citlivost spolubratří.

1. 5. Podstatná vzájemná závislost salesiána koadjutora a salesiána kněze

194 Řekli jsme na začátku, že salesiánská společenství jsou z vůle Dona Boska složena z duchovních a laiků. To znamená, že salesián koadjutor prožívá své salesiánské povolání se všemi rysy a bohatstvím, jak jsme o tom dosud hovořili, nikoli sám, ale v bratrství a ve vzájemné závislosti se salesiánem knězem. „V naší kongregaci“ – říká Don Ricceri – „salesián koadjutor se projevuje svým význačným laickým rázem v těsném doplňujícím se vztahu s kněžským charakterem salesiána kněze... Takový laický ráz neexistuje sám o sobě a nezávisle... V naší kongregaci se laická a kněžská složka prostupují. V tom záleží originální charakteristická koncepce, kterou je třeba hlouběji pochopit... To je ta živá skutečnost, o které právě přemýšlíme. Jsme společenstvím kněží a laiků, kteří si vitálně vzájemně poskytují duchovní bohatství svých různých povolání, přičemž jedni i druzí jsou vnitřně poutáni na společné pastorační poslání mezi mládeží a lidem“ (62).

Tato vzájemná závislost ovšem neznamená ani podřízenost ani protiklad, ale ani ne ztrátu nebo smíšení vlastních rysů. Naopak, je to něco, co charakterizuje osoby i salesiánské apoštolátní společenství.

195 Tímto způsobem přítomnost salesiána koadjutora obohacuje společenství. Kněžím staví před oči hodnoty laického řeholního života a stále je vybízí spolupracovat s laiky. Realizuje Don Boskův požadavek, aby k mládeži šli kněží v úzké spolupráci s laiky, bratřími téhož řeholního společenství. Salesiánům kněžím připomíná... velmi konkrétní a rozsáhlý apoštolátní výhled a úkol, který jde mnohem dál, než kam dosahuje činnost čistě kněžská a katechetická“ (63). Hochům pak uvádí na mysl, že neexistuje řeholní život jen kněžský, ale také laický. A těm, kdo nejsou povoláni k zasvěcenému životu, poskytuje pro ně bližší vzor křesťanského života posvěcování práce a laického apoštolátu. Přítomnost salesiána koadjutora konečně umožňuje našemu společenství jedinečně proniknout do světa a zaujmout v církvi zvláštní postavení.

196 Pro svou vzájemnou závislost uvnitř salesiánského společenství salesián koadjutor a salesián kněz jeden druhého charakterizuje a ovlivňuje. Není možno přiměřeně vymezit, kdo je salesián koadjutor, aniž bychom nemuseli připomenout totožnost salesiána kněze a naopak. Krize identity nebo změna charakteristických vlastností jednoho působí více méně hluboko na druhého. Jejich duchovní bohatství se navzájem podporuje, ochuzení duchovního života jak laického tak kněžského ovlivňuje negativně oba dva.

Abyste salesiánské společenství zůstalo důvěrné původnímu ideálu a aby jeho členové rozvíjeli věrně svůj charakteristický ráz, bude třeba, aby se kněží a koadjutoři sobě navzájem otvírali a oba se chápali ve společném zahlobování nad Božím darem. „Tak se uskutečňuje toto podivuhodné vzájemné sdílení, ve kterém každý zůstává tím, čím je, ale ne pro sebe, nýbrž pro druhé, a všichni pro ty, k nimž jsou poslání. Konec konců kněz, který nepohlíží takto na svého bratra koadjutora a umenšuje dosah jeho prorockého daru, potírá tím svůj vlastní význam.

Táž obava by musela zneklidnit vědomí koadjutorů a jejich touhu po bratrství, totiž je, kteří se společně s kněžími zavázali ke komunitnímu životu, kdyby tu byli kněží, kteří by se snad nedali proniknout burcujícím přesvědčením, že veškerou svou existencí náleží Bohu... a zaprodali by svou kněžskou službu různým klerikalismům, přízemním zájmům nebo takovým duchovním proudům“ (64).

O vzájemné závislosti kněží a laiků hlavní představený Don Egidio Vigano prohlásil: „Myslím, že je velmi užitečné, aby odborníci dále hlouběji zkoumali tento zvláštní typ vzájemného organického sjednocení a doplňování mezi službou kněžskou a laickou složkou v salesiánském zasvěcení“ (65).

Proto kongregace musí dále uvažovat o způsobu, jímž laický ráz a kněžská povaha charakterizují ve vzájemné závislosti a doplňování salesiána koadjutora a salesiána kněze v jednotném salesiánském apoštolátním společenství.

2. Salesiánská kongregace a salesián koadjutor

197 Dosud jsme hovořili skoro výlučně o osobním povolání salesiána koadjutora. Teď rozšíříme úvahu na celou kongregaci.

Z toho, co jsme doposud řekli, vyplývá, že salesián koadjutor představuje pro kongregaci velké bohatství a něco, co patří k její podstatě a je nepostradatelné.

Zvláštní povolání salesiánského laického řeholníka má vliv na celkový ráz kongregace a vymezuje ji spolu s kněžskou dimenzí.

Téma salesián koadjutor „se dotýká podoby kongregace... Ptát se na povahu salesiána koadjutora znamená klást si zároveň otázku, jaká je povaha salesiánské kongregace, jaké je její poslání a její duch. Vždyť kongregace, jak ji chtěl mít a jak ji založil Don Bosco, je myslitelná jen jako apoštolátní společenství zasvěcených laiků a kleriků. Problematika salesiána koadjutora je problematikou celé kongregace, problematikou nejvlastnější a nejpodstatnější“ (66).

198 Kongregace se musí udržet ve věrnosti své charismatické povaze, jak ji určil Don Bosco. A nejen ve věrnosti teoretické a doktrinální, nýbrž ve věrnosti konkrétně se projevující v jejich dějinách. Nesmí se totiž omezit na tvrzení, že ji tvoří duchovní a laici, nýbrž musí takovou být skutečně a viditelně ve svém uvědomění, ve svých postojích, v životě a ve vnějších projevech. Salesiánská kongregace za nepřítomnosti členů laiků by nebyla Don Boskovou kongregací. Byla by dějinně nevěrná, i kdyby ve svých dokumentech pořád říkala, že je tvořena kněžími a laiky.

Snad je možno dodat, že jestliže je v některé inspektorii číselný poměr mezi salesiány koadjutory a salesiány kněžími značně nevyvážený, nevydáváme tam po stránce charismatické plné a výstižné svědectví o tom, co vlastně jsme.

Naše 21. generální kapitula tvrdí s Donem Riccerim, že „znovuobjevení a nová aktualizace salesiána koadjutora bude znamenat větší věrnost ideálu Dona Boska a hlubší poznání naší salesiánské komunitní podstaty“ (67).

3. Služba salesiánského představeného a salesián koadjutor

3. 1. Problematika

199 Po jednom století pokojné a všeobecné tradice, že se vyžaduje kněžský charakter pro ty, kdo mají vést salesiánské společenství (68), byla v kongregaci, někde více a někde méně, rozvířena otázka, zda je možné, aby salesiáni koadjutoři byli voláni také k službě představených.

Otázky znějí: Proč nemůže salesián koadjutor vést salesiánské společenství? Což nemůže salesiánská komunita plnit své poslání také v případě, že by byla duchovně vedena koadjutorem? Proč Stanovy v této věci nezruší každý rozdíl mezi kněžími a koadjutory?

Otázky vycházejí hlavně ze skutečnosti, že se zdá, jako by v kongregaci nebyla plně zavedena bratrská rovnost, jestliže v tomto bodě naše zvláštní právo neodstraní každý rozdíl. Říká se, že jen pod touto podmínkou lze počítat s rozvojem salesiánského laického povolání a že moderní mládež jinak toto povolání nedokáže pochopit.

Jiné úvahy vycházejí z obnovené citlivosti a také z nového postavení laiků v církvi, zvláště po 2. vatikánském sněmu. Otazníky vycházejí z živé touhy interpretovat Don Boskovu vůli, jaká by byla dnes (69).

Je jasné, že nejde o otázku právní nebo sociologickou nebo o něco, co se týká všeobecně řeholního života v církvi. Jedná se o zvláštní církevně řeholní otázku, o otázku „salesiánskou“. Jde o určitý způsob života salesiánského společenství, začatý a uspořádaný Donem Boskem, prožívaný v církvi a také schválený církví vzhledem k rozvinutí konkrétního poslání, které našemu zakladateli a otci svěřil Duch svatý (70).

3. 2. Úvaha a rozhodnutí zvláštní generální kapituly

200 Otázka byla velmi pociťována na zvláštní generální kapitule (r. 1971), která měla za úkol zamyslet se nad totožností salesiánské kongregace vzhledem k revizi Stanov (71). Již z pečlivé přípravy bylo možno poznat motivace a složitosti otázky (72).

Problém kněžství jakožto podmínky, aby mohl být někdo salesiánským představeným, byl důkladně probrán zvláště v pojednání „Kdo jsou spoluzodpovědní za naše poslání“ (73). Diskutovalo se do hloubky, protože se jednalo o něco, co se týká kořenů ducha a života salesiánů, ať uvnitř společenství nebo vzhledem k pastorační metodě vlastní našemu poslání.

Zvláštní generální kapitula vyjádřila nakonec svoje mínění rozhodnutím, které pak bylo zakotveno v novém textu Stanov: „Podle naší tradice má salesiánské společenství pro toto apoštolátní poslání v čele člena, který skrze kněžské svěcení a pastorační zkušenost může usměrňovat ducha a činnost svých bratří“ (74).

V období po kapitule, kdy se mělo podporovat zavádění jejich rozhodnutí, byly na programu schůze koadjutorů s cílem probírat kapitulní dokumenty, které se jich týkají (75), objasňovat jejich identitu a vypracovat praktické směrnice ve světle generální kapituly (76).

3. 3. Světový sjezd salesiánů koadjutorů a inspektoriální kapituly konané r. 1977

201 Autoritou zvláštní generální kapituly daná odpověď přesto nebránila, aby se otázka živě nepociťovala dále v různých částech kongregace.

Na světovém sjezdu salesiánů koadjutorů v Římě r. 1975 v ovzduší opravdového salesiánství (77) se hluboce studovala různá témata o identitě salesiána koadjutora, jeho apoštolátní činnosti a jeho formace (78). Přitom znovu přišla na přetřes otázka tak zvané „právní rovnosti“ (79).

V závěrečném proslovu tehdejší hlavní představený Don Luigi Ricceri podal návrh dále studovat tyto důležité náměty (80) a prohlásil: „Tváří v tvář tomuto problému vidím, že vědomí kongregace zatím promluvilo projevy formálně vyjádřenými zvláštní generální kapitulou, kde problém byl předložen, hluboce zkoumán a úředně kodifikován ve Stanovách“ (81).

A poznamenal, že kdyby mělo dojít k případné změně v této věci, bylo by třeba napřed vyjasnit, zda jde o „podstatný“ prvek našeho chrismatu či nikoli. Za tím účelem připomenul, že chceme-li si objasnit ten či kterýkoli jiný bod našeho ustavujícího chrismatu, musíme mít na zřeteli tři podmínky:

- výslovnou vůli zakladatele, kterou možno prokázat;
- spojitost mezi tímto konstitučním prvkem a naším posláním;
- formální prohlášení církve (82).

202 Vzhledem k těmto kritériím je třeba uznat, že studia provedená v posledních letech o této otázce nedokazují evidentní možnost navrhované změny (83).

Při přípravě 21. generální kapituly se určitý počet inspektoriálních kapitul k námětu vrátil: Některé kapituly žádaly, aby byla ze Stanov odstraněna každá právní nerovnost mezi salesiánem koadjutorem a salesiánem knězem, jiné potvrdili stanovisko zvláštní generální kapituly, jiné zas žádaly, aby se tak důležitá otázka dále studovala (84).

Motivace jimi uváděná, ať už ve prospěch zachování dosavadního stavu nebo pro změnu, v podstatě odpovídaly důvodům, které byly vyjádřeny na zvláštní generální kapitule i na světovém sjezdu salesiánů koadjutorů (85).

3. 4. 21. generální kapitula

203 Naše 21. generální kapitula měla na mysli žádost inspektoriálních kapitul i přání vyslovené na sjezdu koadjutorů a stanovila si, že vše znovu zváží. Na začátku prací kardinál státní sekretář jeho svatosti jménem papeže Pavla VI. poslal hlavnímu představenému Don Luigi Riccerimu list obsahující „exhortaci a orientaci pro účastníky kapituly“. V něm kardinál Villot přímo věnuje pozornost našemu tématu následujícími slovy: „Posléze náměstek Kristův pohlíží s důvěrou na vzrůstající organizační rozkvět salesiánské rodiny a vyjadřuje přání, aby institut, i co se týče osoby a funkce ředitele, zůstal věrný své původní ústavě, aby ředitel, obdařený charismaty kněžského svěcení, mohl vést s moudrostí duchovního různorodé a rostoucí voje těch, kteří chtějí bojovat pod vedením a v duchu svatého Jana Boska.“

204 Význam tohoto poselství podtrhl nejprve odstupující hlavní představený Don Luigi Ricceri a později nový hlavní představený Don E. Vigano.

„Dopis zřejmě vnesl dobře vymezenou směrnicí do práce této naší kapituly; dodal nám světlo, abychom lépe a bezpečněji viděli, jak to řekl Don Ricceri, když odpovídal na některé dotazy: „Jsou to slova Otce, který nás vybízí, abychom studovali s klidem, důkladně, se salesiánským smyslem problémy kapituly a co nejpodrobněji ty, které se živě dotýkají naší totožnosti. Jsou to slova toho, kdo nás vede při rozhodování, kdy cítíme povinnost jednat a nikoli mluvit, abychom jako nejpovolnější činitelé zabezpečili identitu a autentičnost našeho povolání“ (86).

205 Naše generální kapitula s vědomím vlastní zodpovědnosti studovala dlouho postavení salesiána koadjutora a plně definovala také postavení salesiánského představeného, aby podtrhla především jeho funkci duchovního vůdce našeho společenství a vedoucího pastorační péče v našem salesiánském poslání (87).

Tedy naše kapitula v úctě a oddanosti k nástupci svatého Petra (88), nejvyššího představeného naší Společnosti, ochotně uznává jeho učitelské poslání (89) a pamětlivá smýšlení Dona Boska, který říká, že „slovo papeže musí být naším pravidlem ve všem a pro všechno“ (90), v modlitbě, uvažování a v upřímném hledání Boží vůle, rozhodla zachovat ve shodě s přáním papeže salesiánskou tradici, vyslovenou zvláštní generální kapitulou v 35. článku Stanov: „Salesiánské společenství“ má „v čele člena, který skrze kněžské svěcení a pastorační zkušenost může usměrňovat ducha a činnost svých bratří.“

Tato 21. generální kapitula svěřuje všem salesiánům úkol vyvinout veškeré úsilí, aby vzrostla mezi námi citlivost pro opravdové a hluboké salesiánské bratrství, jak to chtěl Don Bosco. Ono má být duší a formou našeho společenství.

4. Praktické pokyny

206 My, salesiáni, musíme se zvláštní pozorností mít v úctě a vážit si bohatství všech vlastností a vztahů charakterizujících povolání salesiána koadjutora a jeho zásadní význam pro život a poslání naší kongregace.

a.) Ať tedy každá provincie předem stanoví účinné prostředky k tomu, aby spolubratři, kněží i koadjutoři, hlouběji poznali pravý význam zasvěceného laického života salesiána koadjutora a jeho osobitou účast ve společenství.

Velmi vhodná doba k tomu může být při duchovních cvičeních a v kursech trvalé formace.

207 b.) Aby se zajistilo patřičné poznání salesiána koadjutora v salesiánském prostředí, aby se posílil jeho duchovní život a podpořil nábor a duchovní péče o koadjutorská povolání, odbor pro formaci ať zajistí další zkoumání novějších význačných vlastností tohoto povolání i vydávání životopisů salesiánů koadjutorů.

208 c.) Aby rovnost i odlišnost zakotvená v salesiánské podstatě salesiána koadjutora a salesiána kněze byly považovány za bohatství pro salesiánské společenství a staly se každodenně prožívanými skutečnostmi, je zapotřebí, aby je každý salesián vnitřně přijímal a navenek projevoval některými zásadními postoji, jako je např.: hluboký smysl pro takovou základní rovnost a příslušnou odlišnost; rodinný duch; bratrské spoluzodpovědnosti; radostné uznání, že „jeden nemůže být bez druhého“; vzájemná závislost a velkodušná solidarita; praktické uznání vlastní, i když relativní autonomie a odpovědnosti.

209 d.) Přítomnost salesiána koadjutora v salesiánském společenství se hluboce dotýká samotné identity naší kongregace. Provincie se vynasnaží v příštím šestiletí intenzivněji propagovat povolání salesiánů koadjutorů; apoštolátní přítomnost salesiána koadjutora mezi chlapci ať dosáhne vyšší úrovně, aby jeho svědectví pro jinochy bylo průkazné a přitažlivé.

210 e.) Výrazná přítomnost salesiánů koadjutorů v radách a kapitulách je především službou osobitému charismatu zasvěcené laické složky prokazovanou salesiánskému společenství. Proto, když jde o průzkum, kdo by měl být v provinciální radě, a při volbě delegátů na provinciální kapituly, ať mají spolubratři na mysli vhodnost přítomnosti salesiánů koadjutorů.

f.) Při volbě delegátů provincie na generální kapitolu, členové provinciální rady ať uvažují o možnosti vybrat své zástupce též ze spolubratří koadjutorů, zvláště když provincie má právo vyslat na generální kapitolu více než jednoho delegáta.

211 g.) Abychom věrně tlumočili církvi i světu charismatický dar přijatý od Dona Boska, je třeba, aby kongregace na všech úrovních úředně představovala správný obraz řeholního společenství kněží a laiků a dbala na to, aby nedávala přednost jedné salesiánské složce před druhou.

5. Poznámky

5. 1. Vysvětlivky zkratk

- a. – annus (lat.); anno (it.) – ročník
- AA – Apostolicam Actuositatem (Apoštolská exhortace Pavla VI.)
- ACMSC – Atti del Convegno Mondiale Salesiano Coadiutore. Roma 1975. (Akta ze Světového sjezdu salesiánů koadjutorů).
- ACS – Atti del Capitolo Superiore della Società Salesiana di San Giovanni Bosco
– Atti del Consiglio Superiore della Società Salesiana di San Giovanni Bosco
- cap. – Capitolo (it.) – kapitola; odstavec (zákona)
- cfr. – confer (lat.), confronta (it.) – viz, viz též, srovnej, porovnej
- CG 19 – Atti del Capitolo Generale XIX – ACS, a. 47, n. 244, Gennaio 1966.
- CG 21 – Documenti capitolari, Capitolo Generale 21 della Società Salesiana. Roma 1978.
- CGS – Atti del Capitolo Generale Speciale della Società Salesiana, Roma 1971.
- čl. – článek
- EN – Evangelii Nuntiandi (Apoštolská exhortace Pavla VI.)

ES	– Ecclesiae Sanctae
ib.	– ibidem, tamtéž
in	– v
LG	– Lumen Gentium (konstituce 2. vatikánského sněmu)
MB	– Memorie Biografiche di (.....) Don Giovanni Bosco (Životopisné paměti Dona Boska)
n.	– numerus (lat.), numero (it.) – číslo
p.	– pagina (lat., it.) – strana
PC	– Perfectae Caritatis (konstituce 2. vatikánského sněmu)
Prav.	– Všeobecná pravidla Společnosti sv. Františka Saleského (1972)
Sch.Prec.	– Schemi Preacapitolari CG 21
Stan.	– Stanovy Společnosti sv. Františka Saleského (1972); (pokud jde o jiné vydání, je to na příslušném místě uvedeno)
srov.	– srovnej, porovnej
vol.	– volumen (lat.), volumine (it.) – svazek

5. 2. Vlastní poznámky

- 1.) MB 5: 937.
- 2.) MB 12: 152, 823; 14: 394, 783; 16: 312–314.
- 3.) ACS 255, p. 65.
- 4.) ACS 244, p.69.
- 5.) ACS 244, p. 71–72.
- 6.) ACS 244, p. 70.
- 7.) Stan., čl. 34; CGS, n. 145–149.
- 8.) CGS, n. 184.
- 9.) Ib.
- 10.) ACMSC, p. 545–554.
- 11.) Sch.Prec., n. 349–351.
- 12.) ACMSC, p. 607.
- 13.) ACMSC, p. 88–89; MB 5: 937 (kde citovány rukopisné Stanovy).
- 14.) Cfr. LG. cap. 3, zvláště n. 28.
- 15.) Cfr. LG, n. 31.
- 16.) Srov. Stan., čl. 2–7, 9–10, 17–20, 40.
- 17.) Stan. čl. 37.
- 18.) Cfr. PC, n. 10.
- 19.) Srov. Stan., čl. 3.
- 20.) Cfr. ACS 40, p. 572.
- 21.) Cfr. ACMSC, p. 116–126.
- 22.) Cfr. CGS, n. 29.
- 23.) Cfr. CG 19, p. 65–67; CGS, n. 146.

- 24.) CGS, n. 499.
- 25.) Cfr. LG, n. 44; Stan., čl. 3.
- 26.) Cfr. Stan., čl. 68–72; CGS, n. 106, 117–125.
- 27.) CGS, n. 149.
- 28.) Cfr. ACMSC, p. 147–154, 574–576.
- 29.) Cfr. ACMSC, p. 574.
- 30.) Srov. Prav., čl. 92; CG 21, Documento 3, La formazione alla vita salesiana, n. 263.
- 31.) Cfr. CG 21, Documento 1, I salesiani evangelizzatori dei giovani, n. 111.
- 32.) Srov. Stan., čl. 37; CGS, n. 149; ACMSC, p. 134–141, 148–154, 185–186, 555–557, 641–642.
- 33.) Srov. Stan., čl. 37; CGS, n. 29.
- 34.) Cfr. Sch. Prec., n. 367–371, 400.
- 35.) Cfr. ACMSC, p. 338–342, 555–557.
- 36.) EN, n. 73.
- 37.) lb.
- 38.) Srov. Stan., čl. 37.
- 39.) Cfr. ACMSC, p. 322–338.
- 40.) (V originále toto číslo schází.)
- 41.) Cfr. CGS, n. 744–750.
- 42.) Cfr. ACMSC, p. 154–157, 186, 189–191; M. Midali: Spiritualita dell'azione, Roma 1977, p. 278–282.
- 43.) Srov. Stan., čl. 4, 37.
- 44.) Srov. Stan., čl. 2, 34.
- 45.) Srov. Stan., čl. 43.
- 46.) Srov. Stan., čl. 45; AA, n. 4i, 29e.
- 47.) Srov. Stan., čl. 47.
- 48.) Srov. Stan., čl. 67, 70.
- 49.) Cfr. LG, n. 46b; PC, n. 25.
- 50.) Cfr. AA, n. 4.
- 51.) Stan., čl. 185–189.
- 52.) Stan., čl. 171–176.
- 53.) Stan., čl. 179.
- 54.) Stan., čl. 156.
- 55.) Stan., čl. 146.
- 56.) Srov. Stan. čl. 34.
- 57.) Srov. Stan. čl. 126, 127.
- 58.) Stan., čl. 125.
- 59.) ACMDC, p. 552, proposta 7.
- 60.) Sch. Prac., n. 372–374.
- 61.) Stan., čl. 151, 177.

- 62.) ACMSC, p. 574–577.
- 63.) Don Ricceri, cfr. ACMSC, p. 575.
- 64.) ACMSC, p. 307–308.
- 65.) CG 21: Intervento del Rettor Maggiore Don Egidio Viganò sulla „Partecipazione alla vita e al governo della Congregazione“ ... Discorso pronunciato... il 24 gennaio 1978..., n. 235.
- 66.) Don Ricceri, ACS 272, p. 63–65; ACMSC, p. 588, 590–591.
- 67.) ACS 272, p. 65; ACMSC, p. 591.
- 68.) „Je nepopirateľnou skutočnosťou, že riaditeľom v našej kongregácii bol vždycky ‚kněz‘.“ CG 21: Intervento del Rettor Maggiore Don Egidio Viganò..., n. 214.
- 69.) Cfr. Contributo di Studio allo Schema III (1977), n. 572–579, specialmente n. 579, 580, 584; Vedere Sch. Prec., n. 318.
- 70.) Cfr. Don Ricceri: Discorso di chiusura del CMSC, in ACMSC, p. 576–577, n. 3.3.‘.
- 71.) Cfr. ES, cap. 2. n. 3; PC, n. 2, 3.
- 72.) Cfr. „Ecco eio che pensano i Salesiani della loro Congregazione oggi“ (1969), vol. 4, cap. 6, p. 134–143.
- 73.) Cfr. Sch. Prec., n. 319.
- 74.) Stan., čl. 35.
- 75.) Cfr. CGS, n. 763. 4b.
- 76.) Cfr. CGS, n. 184. 4a.
- 77.) Cfr. Don Ricceri: Discorso di chiusura del CMSC, in ACMSC, p. 569–571, n. 1.
- 78.) Cfr. Sch. Prec., n. 334–340.
- 79.) Cfr. Don Ricceri: Discorse di chiusure del CMSC, in ACMSC, p. 573, n. 3.3; Sch. Prec., n. 342; Vedere: Proposte e mozioni del CMSC“, n. 4., ACMSC, p. 548–551.
- 80.) Cfr. Don Ricceri: Discorso..., ACMSC, p. 573, n. 3,2.
- 81.) Don Ricceri: ACMSC, p. 578, n. 3.3.5.
- 82.) Ib., p. 579, n. 3.3.6.
- 83.) Cfr. Studi presentati al CMSC, in ACMSC.
- 84.) Cfr. Sch. Prec., n. 47–53.
- 85.) Cfr. Sch. Prec., n. 48, 49, 51: Contributo di studio allo Schema III (1977), n. 578–601. „Důvody pro to jsou však v podstatě ty, které vzala v úvahu již zvláštní generální kapitula.“ Ib. 603.
- 86.) Cfr. n. 221.
- 87.) Cfr. „I Salesiani evangelizzatori dei giovani“, (n. 46–57).
- 88.) Srov. Stan., čl. 44.
- 89.) Srov. Stan., čl. 128.
- 90.) MB 6: 494.